תשלום דכפל: גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר כו': אמרי בשלמא אטביחה לא מחייב דכי קא טבח דהקדש קא טבח ולא דמריה קא טבח אלא אהקדש ליחייב [א]מה לי מכרו להדיוט מה לי מכרו לשמים הא מני ר"ש היא דאמר קדשים שחייב באחריותן ברשותיה דמריה קיימי הא מדסיפא ר"ש הוי רישא לאו ר"ש אלא הכא במאי עסקינן בקדשים קלים [ב]ואליבא דר' יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממון בעלים הוא וברשותיה קיימי אבל קדשי קדשים מאי משלם תשלומי ד' וחמשה אדתני רישא גנב וטבח ואח"כ הקדיש משלם תשלומי ד' וה' ליפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים בקדשים קלים אבל בקדשי קדשים משלם תשלומי ארבעה וחמשה אלא לעולם לא שנא קדשי קדשים ולא שנא קדשים קלים ודקשיא לך מה לי מכרו להדיוט מה לי מכרו לשמים מכרו להדיוט מעיקרא תורא דראובן והשתא תורא דשמעון מכרו לשמים מעיקרא תורא דראובן והשתא תורא דראובן: רבי שמעון אומר וכו': אמרי נהי דסבר ר"ש מה לי מכרו להדיוט מה לי מכרו לשמים איפכא מיבעי ליה קדשים שחייב באחריותן פטור דאכתי לא נפק מרשותיה קדשים שאינו חייב באחריותן חייב דמפקי ליה מרשותיה אמרי ר"ש אמילתא אחריתי קאי והכי קתני אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי ד' וה' [א]וכן גונב הקדש מבית בעלים פטור מ"ט [א]וגונב מבית האיש [ג]ולא מבית הקדש רבי שמעון אומר קדשים שחייב באחריותן חייב מאי טעמא קרינא ביה וגונב מבית האיש ושאינו חייב באחריותן פטור דלא קרינן ביה וגונב מבית האיש מכדי שמעינן ליה לר"ש [ד]דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה קדשים נמי שחיטה שאינה ראויה היא כי אתא רב דימי אמר ר' יוחנן בשוחט תמימים מבפנים לשם בעלים והרי חוזרה קרן לבעלים אמר רבי יצחק בר אבין שנשפך הדם כי אתא רבין אמר רבי יוחנן בשוחט תמימים בפנים שלא לשם בעלים

וריש

רש"י

תשלום דכפל. משלמין את הכפל והוא משלם שלשה לבד הקרן: **כי קא טבח דהקדש קא טבח.** דהא בלאחר יאוש קיימינן דאי לפני יאוש לא קדשה וכיון דאייאוש קנייה הקדש ביאוש ושינוי רשות הלכך לאו דמריה קטבח: **ר"ש היא.** וכגון שאמר הרי עלי עולה והפריש גניבה זו לנדרו דכיון דחייב באחריותו ודבר הגורם לממון הוא כממון דמי ולאו מכירה היא ומיהו לענין טביחה פטור דאע"ג דברשות גנב קיימא דאם אבדו חייב באחריותם להקדש חל עליה מיהא שם הקדש לאפוקי מרשות מרה קמא ולאו דמרה קא טבח: **בקדשים קלים.** שהקדישו לשלמים: **דר' יוסי הגלילי** בפ"ק (דף יג:). הלכך לאו מכירה היא ומיהו מרשות מרה קמא אפקינהו שם הקדש וכי קא טבח לאו דמרה קא טבח. ל"א בטביחה משום הכי לא מיחייב דבשעת טביחה דהקדש נינהו דאמר בפ"ק דכי אמר רבי יוסי הגלילי ממון בעלים מחיים אבל לאחר טביחה לא אלא משלחן גבוה קא זכו ולא נהירא לי דבכי האי שחיטה לא אמר ר' יוסי הגלילי דמשלחן גבוה קא זכו אלא במקדש בחלקו שחלקו בקדשים דהויא התם שחיטה וזריקה והקטרת חלבים אבל בשעת טביחה אכתי ממון בעלים הם: **אדתני רישא כו'.** דמשמע דלא מצי למיתני חיובא בתר דאקדיש: **ליפלוג וליתני.** בסיפא ולאשמועינן חיובא אפילו היכא דאקדיש קודם טביחה: **מכרו להדיוט מעיקרא תורא דראובן.** קודם שמכרו קרוי השור על שמו של גנב ומשמכרו קרוי על שם לוקח אבל מכרו לשמים עדיין שם המקדישו עליו שקרוי עולתו של פלוני: **אמרי נהי דסבר רבי שמעון כו'.** דקא סלקא דעתך משום טביחה לא מחייב ליה ר"ש [ה]דאפילו הפרישו לשם נדר המוטל עליו אחריות נפק מרשות מריה קמא ונעשה זה שומר להקדש וכי טבח לאו דמריה קא טבח וכי מחייב ליה ר"ש אשעתא דהקדש קמחייב ליה דהויא מכירה הלכך מיבעי ליה למימר איפכא: **דהכי לא נפיק מרשותיה.** הלכך לאו מכירה היא ואטביחה נמי לא מחייב דמרשות מריה קמא נפיק: **שאין חייב באחריותן חייב.** אשעת הקדש דמכירה היא: **אמילתא אחריתי קאי.** דהיכא דאקדיש גנב בין לנדר בין לנדבה לא מחייב ליה ר"ש לאו אשעתא דהקדש משום דעדיין שמו עליו נדבתו של פלוני ולאו אטביחה דהא מרשות מריה קמא נפק אלא אגונב הקדש שהקדישו בעלים קאי דכיון דחייב בעלים באחריות כי קא טבח דמריה קא טבח דדבר הגורם לממון כממון דמי: **שמעינן ליה לרבי שמעון.** דמתני' דפטר אטביחת טריפה: **קדשים נמי שחיטה שאינה ראויה היא.** דקדשים הנשחטין בחוץ פסולין ומאי טעמא דרבי שמעון דאמר קדשים שחייב באחריותן חייב דמשמע שאם גנב קדשים וטבחן דחייב בתשלומי ד' וה': **והרי חוזרה קרן לבעל הבית.** הואיל ולשם בעלים נזבחו: **שנשפך הדם.** ומיהו בשעת שחיטה ראויה היא: **שלא לשם בעליהן.** דשחיטה ראויה היא דקיימא לן (זבחים ד' ב.) כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים וקרן לא חזרה לבעלים דקיימא לן [שם] שלא עלו לבעלים לשם חובה:

בעלי

תוספות

תשלום דכפל. ולעיל (דף סה:) דמוקי ר"ש לקיש מתני' דגנב והקדיש ואח"כ טבח משלם תשלומי כפל כשהקדיש בעלים ביד גנב צריך לומר נמי תשלום דכפל: **אלא** אהקדש ליחייב. כולה הך סוגיא כר' יוחנן ודלא כר"ש לקיש דמוקי לה לעיל (דף סח:) כשהקדישו בעלים ביד גנב: **והשתא** תורא דשמעון. והא דאמר לקמן (א) גנב והקדיש חייב ד' וה' דהוי כמוכרו להדיוט היינו בקדשי בדק הבית דלא מיקרו על שם בעלים וקדשי מזבח אומר ר"י אע"ג דמיקרו על שם בעלים ולא הוי הקדש כמכירה מ"מ למ"ד יאוש לא קני חשיב כיאוש ושינוי רשות לענין דחל הקדש אחר יאוש כדמשמע לעיל (דף סו:) דבעי לאוכוחי אביי לרבה דיאוש לא קני מקרבנו ולא הגזול ואפילו הכי אמר שם דחל הקדש אע"ג דאכתי לא אסיק אדעתיה דהוי יאוש ושינוי השם אלא משום דהוי יאוש ושינוי רשות: **ורבי** שמעון הא אמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. הא לא איצטריך אלא משום מ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף דלמ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מצי למפרך אפילו סבר ר"ש שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה אמאי חייב אשחוטי חוץ ד' וה' מכי שחט ביה פורתא אסרה ואידך לאו דמרה קטבח: **שחיטה** שאינה ראויה היא ולא שמה שחיטה. לגבי ארבעה וחמשה דגמר מוטבוח טבח והכן בכל מלגבי לאו דשחוטי חוץ דבהכי חייב רחמנא וא"ת ואמאי חשיב ליה שחיטה שאינה ראויה הא יכול לפדות בשעת פירכוס דבר העמדה והערכה היא כדאמרינן בפ"ב דחולין (דף ל.) ואין לך מום גדול יותר משחיטה ואין סברא לומר דלפי שנפסל שוב אין לו פדיון דבשלמא פסול שהוא בשריפה כגון פיגול אין לו פדייה משום דמצוה לשורפו כדאמרינן בפרק כל שעה (פסחים ד' כד.) כל שנקדש פסול בקדש ישרף אבל שחיטת חוץ אינה בשריפה אלא בקבורה כדאמרינן בפרק עד כמה (בכורות דף כח.) מי שאינו מומחה וראה את הבכור ונשחט על פיו הרי זה יקבר ומיהו לדברי המפרש דלא חשיב המפרכסת כמיה אלא כגון ישראל בטמאה ונכרי בטהורה דלאו שחיטה היא דההיא דשחט בה שנים או רוב שנים ועדיין מפרכסת הרי היא כמיה דבפ"ב דחולין (ד' ל. (ו)ושם) אין משנה בשום מקום אלא היינו ההיא דהעור והרוטב (שם ד' קכא.) דשונים ישראל בטמאה כו' אבל היכא דשחטה כתיקונה לא חשיב מפרכסת כמיה מתיישב כאן דשחיטת חוץ לאו בת פדייה היא כיון דשחיטה גמורה היא להוציא מידי נבילה וגם להתירה באכילה אם היה לה פדיון דהכא אליבא דר"ש קיימי דבין רבי יוחנן ובין ר"ל מודו דקדשי מזבח לר"ש היו בכלל העמדה והערכה כדאמרינן בפרק בתרא דתמורה (ד' לב:) ולא פליגי אלא אליבא דרבנן אבל מ"מ קשה לר"ש לקיש אליבא דרבנן דקדשי מזבח לא הוי בכלל העמדה והערכה כדאמר התם דלא משתמיט בשום מקום לשום תנא שיהיו נפדין ודוחק לומר דמדרבנן הוא דאין נפדין לפי שעשה מום זה בידים כשאר מטיל מום שאין נשחט וניתר על ידי אותו מום וי"ל דמום שהוא מחיים חשיב מום לפדות על ידו אבל מום * דלאחר מיתה לא חשיב מום כדתניא בסוף תמורה (לג.) בהדיא מתו תמימים יקברו בעלי מומים יפדו דלא בעי העמדה והערכה ואפילו הכי תמימים יקברו: **שלא** לשם בעליהן. וה"ה שלא לשמן אי נמי ההוא נמי קרי ליה שלא לשם בעליהן משום שלא עלו לבעלים לשם חובה ונראה לו דוחק להעמיד בנשפך הדם ורב דימי דאוקמא כשנשפך הדם משום דניחא ליה לאוקמא בכל קדשים שחייב באחריותן [דבשלא] לשם בעליהן לא מתוקמא בפסח וחטאת דמפסלי שלא לשמן:

ור"ל

עין משפט נר מצוה

קה א מיי' פ"ב מהל' גניבה הלכה א סמג עשין עא:

◆

תורה אור השלם

א. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם: שמות כב ו

◆

מוסף רש"י

וגונב מבית האיש. אמר רחמנא ישלם שנים, ולא מבית הקדש. דאין תשלומי כפל להקדש (בכורות יא.). שחיטה שאינה ראויה לאכילה. לא שמה שחיטה. וכל מיגו ואיסור הבא על ידי שחיטה אינו חל עליה (קדושין נח.).

מסורת הש"ס

א) [לקמן עט.], ב) [לעיל יג: פסחים צ. סנהדרין קיב:], ג) בכורות יא. [עי' תוס' לעיל סג. ד"ה רעהו], ד) לעיל דף עא. [וש"נ], ה) רש"ל גורס ואפילו, ו) [ע"ש בתוספות ד"ה והתנן ועוד שם פה. ד"ה בעינן ותוס' בכורות לג. ד"ה הא לאחר שחיטה].

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה והשתא וכו' לקמן. נ"ב תחלת דף עט וע"ש בתוס' ד"ה גנב:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שחיטה וכו' דלאחר מיתה לא חשיב מום. עי' בחי' ר"ש מעילה ד"ה כמאן דמנקינן: